

УДК 351:796:37 (477)

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi62.741>Кан Ю. Б.,
orcid.org/0009-0006-3638-4861

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження зумовлена потребою підвищення ефективності державного управління розвитком фізичної культури і спорту в закладах освіти України в умовах освітньої реформи, децентралізації та зростання суспільного запиту на збереження здоров'я. Особливої ваги проблема набуває в контексті забезпечення сталого розвитку людського потенціалу та формування здорового способу життя молоді. Метою статті є теоретичне обґрунтування та аналіз механізмів державного управління розвитком фізичної культури і спорту в освітній сфері, а також визначення напрямків їх удосконалення з урахуванням сучасних випробувань.

Дослідження базується на системному підході до розгляду державного управління як цілісного багаторівневого процесу. Використано інституційний, функційний та структурно-логічний підходи, що дали змогу проаналізувати взаємозв'язки між суб'єктами управління, нормативно-правовим забезпеченням і практикою реалізації публічної політики. Методологічну основу становлять методи аналізу й синтезу, систематизації та узагальнення наукових джерел, порівняльний і абстрагування. На основі структурно-логічного методу розроблено узагальнену модель механізму державного управління.

У статті проаналізовано нормативно-правові, організаційні та фінансово-економічні механізми управління, систематизовано суб'єкти й об'єкти на різних рівнях, визначено ключові проблеми функціонування чинної системи. Запропоновано авторське бачення структури комплексного механізму та напрямки його вдосконалення з урахуванням сучасних соціально-економічних умов. Теоретичне значення полягає в поглибленні наукового розуміння змісту та структури механізмів управління, практичне – у можливості використання запропонованої моделі органами влади та закладами освіти під час розроблення програм розвитку фізичної культури і спорту.

Ключові слова: державне управління, фізична культура, спорт, заклади освіти, державна політика, механізми управління, державне регулювання, інституційне забезпечення.

Постановлення проблеми. Сучасний розвиток системи фізичної культури і спорту в закладах освіти України відбувається в умовах глибоких соціально-економічних трансформацій, демографічних змін, зростання рівня захворюваності серед дітей і молоді, а також підвищення вимог до якості освітніх послуг. Фізична культура і спорт у закладах освіти виконують не лише оздоровчу, а й виховну, соціалізаційну та превентивну функції, формуючи фізичний, психоемоційний і соціальний потенціал молодого покоління. У цьому контексті ключова роль належить державі, яка через систему управлінських механізмів визначає пріоритети, створює нормативно-правові умови, забезпечує ресурсну підтримку та здійснює контроль за реалізацією державної політики у сфері фізичної культури і спорту в освіті.

Незважаючи на наявність законодавчо закріплених норм і державних стратегій, практична реалізація державної політики у сфері фізичної культури і спорту в закладах освіти залишається фрагментарною та недостатньо ефективною. Однією з ключових проблем є невідповідність між задекларованими цілями державної політики та реальними управлінськими й фінансовими можливостями їх досягнення на рівні закладів освіти. Недостатнє та нерівномірне фінансування, зношеність спортивної інфраструктури, обмежений доступ до сучасного спортивного обладнання значно

ускладнюють реалізацію освітніх програм з фізичної культури і спорту, особливо в сільській місцевості та малих громадах.

Суттєвою проблемою залишається недосконалість організаційно-кадрових механізмів державного управління. Спостерігається дефіцит кваліфікованих педагогічних кадрів, недостатній рівень їх професійної мотивації та обмежені можливості системного підвищення кваліфікації. Відсутність чітко вибудованої системи координації між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, закладами освіти та громадськими спортивними організаціями призводить до дублювання функцій, розпорошення ресурсів і зниження управлінської результативності.

Окремої уваги потребує проблема моніторингу та оцінювання ефективності державних управлінських рішень у сфері фізичної культури і спорту в освіті. Чинні підходи до контролю часто мають формальний характер і не забезпечують комплексного аналізу результатів, зокрема впливу фізкультурно-спортивної діяльності на стан здоров'я, рівень фізичної підготовленості та мотивацію учнів і студентів. Відсутність єдиного інформаційно-аналітичного інструментарію унеможливорює своєчасне коригування державної політики та програм розвитку.

Актуальність дослідження зумовлена також потребою адаптації механізмів державного управління до сучасних випробувань, зокрема цифровізації освіти, розвитку інклюзивного середовища, децентралізації управління та зростання ролі місцевих громад у формуванні освітньої політики. У цих умовах виникає об'єктивна потреба наукового осмислення та систематизації механізмів державного управління розвитком фізичної культури і спорту в закладах освіти України, виявлення їх слабких місць та обґрунтування напрямків удосконалення.

Отже, проблема, що досліджується у статті, полягає в невідповідності між потенціалом державного управління та фактичними результатами розвитку фізичної культури і спорту в закладах освіти, що зумовлює потребу комплексного аналізу нормативно-правових, фінансових, організаційно-кадрових і контрольних механізмів із метою підвищення їх ефективності та забезпечення сталого розвитку освітньої сфери.

Аналіз досліджень. Науковий дискурс щодо механізмів державного управління фізичною культурою і спортом в Україні активно формується в наукових виданнях останніх років. У центрі уваги сучасних дослідників [7; 9; 11] перебувають питання стратегічних засад державної політики, формування інтегрованих управлінських механізмів, міжсекторальної взаємодії, а також адаптації моделей управління до нових соціальних і територіальних умов.

У статті С. Свірко та І. Однороченка «Удосконалення стратегічних положень державної політики щодо розвитку фізичної культури та спорту у системі вищої освіти» аналізуються стратегічні положення державної політики у сфері фізичної культури і спорту у вищій освіті. Автори виявляють суттєві прогалини між поставленими стратегічними цілями та практичними механізмами їх реалізації, зокрема недостатнє нормативне закріплення моніторингу, планування ресурсів і формування індикаторів результативності. Дослідження підкреслює потребу чіткішого узгодження документів політики з реальними управлінськими процедурами та ресурсним забезпеченням [4].

Критичною перевагою цієї роботи є фокусування на вищій освіті як окремому сегменті, однак обмеження полягає у слабкій увазі до загальноосвітніх закладів, що залишає поза увагою значну частину системи управління фізичною культурою.

У публікації цих же авторів «Інституційний механізм державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в системі вищої освіти» пропонується модель державно-громадського управління, що передбачає синергійну співпрацю суб'єктів: державних органів, місцевого самоврядування та громадянського суспільства. Обґрунтовано, що такий підхід здатний підвищити адаптивність і соціальну легітимність управлінських рішень, сприяючи більш ефективній реалізації політики у сфері спорту та фізичної культури [3].

Основний внесок цієї праці – розширення традиційного уявлення про управління державою, проте обмеження полягає в зосередженні тільки на вищій освіті, без належного врахування шкільного рівня чи місцевої управлінської практики.

У дослідженні Р. Сіренка «Механізми державного регулювання фізичної культури та освітньої діяльності у вищих навчальних закладах України» розглядаються механізми державного регулювання фізичної культури та освітньої діяльності у вищих навчальних закладах. Автор підкреслює важливість узгодження нормативно-правових, економічних та організаційних механізмів у процесі державної регуляції, а також потребу трансформації підходів у відповідь на вимоги сучасного суспільства та молоді [5].

Хоча стаття опублікована у фаховому виданні, її основний фокус також обмежений вищою освітою, що частково звужує її застосування для комплексного управління у всій освітній сфері.

У статті І. Канцур і співавторів «Управління фізичною культурою і спортом в територіальних громадах України» розглядається, як децентралізація влади змінює роль місцевих управлінських механізмів у сфері фізичної культури та спорту. Автори підкреслюють, що у громадах управління стає не лише питанням доступу до спортивних заходів, а й формування інфраструктури, що стимулює активний спосіб життя, сприяє соціальній інтеграції і підвищенню якості життя [1].

Це дослідження важливе тим, що виходить за межі централізованого підходу та акцентує на місцевому рівні, але потребує подальшого кількісного оцінювання ефективності інструментів управління та взаємодії з державною політикою.

У статті В. Чиж «Бібліометричний аналіз наукових досліджень з питань державного управління у сфері фізичної культури та спорту» оглянуто наукові публікації в міжнародних наукометричних базах, виявляючи динаміку досліджень у цій сфері. Автор показує, що ранні публікації почали з'являтися ще в ХХ ст., натомість сучасний науковий інтерес до теми суттєво зростає, що свідчить про потребу системного наукового осмислення державного управління фізичною культурою та спортом [6].

Аналіз сучасного наукового дискурсу свідчить про активне формування цілісної концепції державного управління фізичною культурою і спортом в Україні, що базується на принципах стратегічного оновлення та інституційної трансформації. Дослідження останніх років демонструють виразний перехід від традиційних адміністративних методів до гнучких моделей державно-громадської взаємодії та децентралізації. Зокрема наукові праці підтверджують, що ефективність державної політики безпосередньо залежить від подолання стратегічного розриву між задекларованими цілями та реальними механізмами їх реалізації, що потребує впровадження чітких індикаторів результативності та дієвого моніторингу. Водночас виявлено певну фрагментарність наукового поля: якщо рівень вищої освіти та управлінські аспекти в територіальних громадах отримали належне теоретичне обґрунтування, то питання інтеграції загальноосвітніх закладів у єдину систему управління залишаються менш дослідженими. Бібліометричний аналіз динаміки публікацій підтверджує стрімке зростання інтересу до цієї проблематики, що актуалізує потребу подальшого системного синтезу чинних підходів для створення комплексної моделі публічного управління, яка б забезпечувала синергію між державними інституціями, місцевим самоврядуванням та громадянським суспільством.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та комплексний аналіз механізмів державного управління розвитком фізичної культури і спорту в закладах освіти України, а також розроблення цілісної моделі їх удосконалення з урахуванням сучасних соціально-економічних проблем, реформування системи освіти, децентралізації влади та пріоритетів державної політики у сфері здоров'язбереження.

Досягнення поставленої мети передбачає виявлення системних проблем у нормативно-правовому, організаційному, фінансово-економічному та інституційному забезпеченні розвитку фізичної культури і спорту в закладах освіти, а також визначення

напрямок підвищення ефективності управлінських впливів на державному, регіональному та локальному рівнях.

Реалізація мети дослідження забезпечує узгодженість між назвою статті, сформульованими завданнями та очікуваними результатами, зокрема обґрунтування практичних рекомендацій щодо оптимізації державного управління розвитком фізичної культури і спорту в освітньому середовищі України.

Дослідження здійснювалося в межах теоретико-аналітичного підходу з використанням комплексу наукових методів, адекватних меті та завданням статті і безпосередньо пов'язаних з отриманими результатами. Організація дослідження передбачала поетапний аналіз нормативно-правових, наукових та аналітичних джерел, що регулюють і висвітлюють механізми державного управління розвитком фізичної культури і спорту в закладах освіти України.

Основним методом дослідження був аналіз і синтез наукових публікацій, що дало змогу систематизувати сучасні наукові підходи до розуміння державного управління у сфері фізичної культури і спорту, виокремити ключові управлінські механізми (нормативно-правові, фінансові, організаційно-кадрові, контрольні) та виявити їх сильні й слабкі сторони. Саме застосування цього методу дозволило сформулювати узагальнену характеристику сучасного стану управління та окреслити наявні проблеми.

Для оцінювання відповідності задекларованих цілей державної політики реальним управлінським інструментам застосовано порівняльний аналіз, що дозволив співвіднести положення нормативно-правових актів і стратегічних документів із результатами, представленими в наукових дослідженнях. Застосування цього методу стало підґрунтям для формулювання висновків щодо дисбалансу між цілями, ресурсами та механізмами реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту в освіті.

Викладення основного матеріалу. У результаті проведеного дослідження встановлено, що розвиток фізичної культури і спорту в закладах освіти України перебуває у прямій залежності від ефективності функціонування системи державного управління, яка формується через сукупність нормативно-правових, фінансово-економічних, організаційно-кадрових та контрольних-моніторингових механізмів. Аналіз сучасного стану управління дозволив виокремити ключові закономірності та проблемні аспекти реалізації державної політики в цій сфері.

Насамперед встановлено, що нормативно-правове забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в закладах освіти характеризується достатнім рівнем формалізації, однак має переважно декларативний характер. Законодавчі та підзаконні акти визначають обов'язковість фізичного виховання, окреслюють загальні цілі та завдання, проте не містять чітких інструментів реалізації, кількісних індикаторів результативності та механізмів відповідальності суб'єктів управління. Це призводить до розриву між стратегічними пріоритетами державної політики та практичними можливостями їх запровадження на рівні конкретних закладів освіти [2, с. 35].

Результати аналізу фінансово-економічних механізмів засвідчили їх обмежену спроможність забезпечувати сталий розвиток фізичної культури і спорту в освітньому середовищі. Виявлено залежність рівня матеріально-технічного забезпечення закладів освіти від фінансових можливостей територіальних громад, що зумовлює значну диференціацію умов для занять фізичною культурою між міськими та сільськими закладами. Водночас відсутність цільових довгострокових програм фінансування та стимулів для залучення позабюджетних ресурсів обмежує можливості модернізації спортивної інфраструктури та впровадження інноваційних форм фізкультурно-оздоровчої роботи [8, с. 179].

У ході дослідження організаційно-кадрових механізмів встановлено, що їх ефективність знижується через недостатню координацію між центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та закладами освіти. Виявлено дефіцит кваліфікованих педагогічних кадрів, особливо в сільській місцевості, а також

обмежені можливості системного підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури і тренерів. Це негативно позначається на якості освітнього процесу та рівні мотивації учнів і студентів до систематичних занять фізичною культурою і спортом [10, с. 62-63].

Застосування системного підходу дало змогу сформуванню узагальненої моделі механізму державного управління розвитком фізичної культури і спорту в закладах освіти України, у якій виокремлено послідовність управлінських впливів – формування державної політики та цілей, нормативно-правове регулювання, фінансове забезпечення, організаційно-кадрову реалізацію, моніторинг і корекцію управлінських рішень. Запропонована модель дозволяє наочно продемонструвати взаємозв'язки між суб'єктами управління та виявити «вузькі місця» системи, зокрема на етапах ресурсного забезпечення та оцінювання результативності.

Результати аналізу моніторингу та контролю засвідчили відсутність єдиного інформаційно-аналітичного інструментарію для оцінювання ефективності державних управлінських рішень у сфері фізичної культури і спорту в освіті. Переважання формальної звітності без урахування показників фізичного розвитку, рівня залученості та мотивації здобувачів освіти обмежує можливості об'єктивного оцінювання результатів і своєчасного коригування політики [12; 13].

На підставі отриманих результатів обґрунтовано доцільність комплексного вдосконалення механізмів державного управління, що передбачає посилення міжвідомчої координації, впровадження програмно-цільового фінансування, розвиток кадрового потенціалу та створення цифрових інструментів моніторингу (рис. 1).

Рис 1. Модель механізмів державного управління розвитком фізичної культури і спорту в закладах освіти

Джерело: складено автором.

Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню результативності державної політики та забезпеченню сталого розвитку фізичної культури і спорту в закладах освіти України.

Висновки. У ході дослідження досягнуто поставленої мети, яка полягала в теоретичному обґрунтуванні та комплексному аналізі механізмів державного управління розвитком фізичної культури і спорту в закладах освіти України. Отримані результати дозволили систематизувати основні складові державного управління в цій сфері та виявити ключові проблеми їх функціонування на сучасному етапі.

Установлено, що нормативно-правове забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в закладах освіти має достатню законодавчу основу, проте характеризується декларативністю й недостатньою орієнтацією на практичні механізми реалізації та оцінювання результативності. Відзначено обмеженість фінансово-економічних механізмів, що виявляється в нерівномірності ресурсного забезпечення закладів освіти та відсутності цільових інструментів сталого фінансування. Доведено, що ефективність організаційно-кадрових механізмів знижується через недостатню координацію між суб'єктами управління різних рівнів та дефіцит кваліфікованих педагогічних кадрів.

Науково обґрунтовано та структуровано механізм державного управління розвитком фізичної культури і спорту в закладах освіти у вигляді цілісної моделі, що відображає логіку управлінських впливів, взаємозв'язки між основними елементами системи та наявність зворотного зв'язку. Запропонований підхід дозволяє визначити «критичні точки» управління, які потребують першочергового вдосконалення, зокрема у сфері фінансування, кадрового забезпечення та моніторингу результатів.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язувати з емпіричним оцінюванням ефективності запропонованих механізмів на рівні окремих закладів освіти та територіальних громад, а також з розробленням кількісних індикаторів оцінювання результативності державної політики у сфері фізичної культури і спорту. Окремим напрямком подальших наукових пошуків може стати вивчення можливостей цифровізації управління та впровадження інклюзивних моделей фізкультурно-спортивної діяльності в освітньому середовищі України.

Список використаних джерел:

1. Канцур І. Г., Сергієнко Ю. П., Кондратюк А. В., Салій М. О. Управління фізичною культурою і спортом в територіальних громадах України. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15.* 2024. Вип. 1 (173). С. 73–76. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1\(173\).16](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1(173).16)
2. Нікітенко С. Реалізація управління фізичною культурою і спортом в Україні: теоретичні підходи. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування.* 2021. № 1. С. 34–39. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.1.6>
3. Свірко С., Однороченко І. Інституційний механізм державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в системі вищої освіти. *Економіка, управління та адміністрування.* 2024. № 1 (107). С. 172–185. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-172-185](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-172-185)
4. Свірко С., Однороченко І. Удосконалення стратегічних положень державної політики щодо розвитку фізичної культури та спорту у системі вищої освіти. *Державна політика та бухгалтерський облік.* 2024. № 1 (9). С. 10–17. DOI: [https://doi.org/10.26642/ppa-2024-1\(9\)-10-17](https://doi.org/10.26642/ppa-2024-1(9)-10-17)
5. Сіренко Р. Механізми державного регулювання фізичної культури та освітньої діяльності у вищих навчальних закладах України. *Наукові нотатки університету.* 2020. № 2 (74). С. 131–139. DOI: <https://doi.org/10.37491/UNZ.74.11>
6. Чиж В. В. Бібліометричний аналіз наукових досліджень з питань державного управління вищою освітою в сфері фізичної культури та спорту. *Економіка, управління та адміністрування.* 2024. № 1 (107). С. 186–192. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-186-192](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-186-192)
7. Ivanova O. V. Analysis of mechanisms of state administration in support and development of physical culture for younger schoolchildren. *Public administration and state security.* 2024. № 2. С. 5–10. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2024-2-1>

8. Kharchuk T., Varenyk O., Khilenko O. Current problems of financing the development of physical culture and sports in Ukraine. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. С. 177–182. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-26>
9. Nahonriak M. M. European concepts of public administration of physical culture and sport. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2023. Т. 34 (73), № 1. С. 79–83. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.1/14>
10. Nikiitenko S. V. Mechanisms for the implementation of state management of physical culture and sports in Ukraine. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2021. № 2. С. 58–64. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.2.9>
11. Odnovorchenko I. B. Development of public self-government within the framework of public administration of physical culture and sports in the system of higher education. *Державна політика та бухгалтерський облік*. 2023. № 2 (8). С. 28–34. DOI: [https://doi.org/10.26642/ppa-2023-2\(8\)-28-34](https://doi.org/10.26642/ppa-2023-2(8)-28-34)
12. Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society. 2022. No. 3 (59). DOI: <https://doi.org/10.29038/10.29038/2220-7481-2022-03>
13. Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society. 2023. No. 4 (64). DOI: <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2023-04>

References:

1. Kancur, I. H., Serhienko, Y. P., Kondratiuk, A. V., & Saliy, M. O. (2024). Upravlinnia fizychnoiu kulturoiu i sportom v terytorialnykh hromadakh Ukrainy [Management of physical culture and sports in territorial communities of Ukraine]. *Scientific journal of the Dragomanov Ukrainian State University. Series No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 15, 1 (173), 73–76. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1\(173\).16](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1(173).16) [in Ukrainian].
2. Nikiitenko, S. (2021). Realizatsiia upravlinnia fizychnoiu kulturoiu i sportom v Ukraini: teoretychni pidkhody [Realization of state governance of physical culture and sports: theoretical approaches]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Publichne upravlinnia ta administraciia*, 1, 34–39. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.1.6> [in Ukrainian].
3. Svirko, S., & Odnovorchenko, I. (2024). Instytutsiyni mekhanizm derzhavno-hromadskoho upravlinnia fizychnoiu kulturoiu ta sportom v systemi vyshchoi osvity [Institutional mechanism of state-public management of physical culture and sports in the higher education system]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, 1 (107), 172–185. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-172-185](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-172-185) [in Ukrainian].
4. Svirko, S., & Odnovorchenko, I. (2024). Udoskonalennia stratehichnykh polozhen derzhavnoi polityky shchodo rozvytku fizychnoi kultury ta sportu u systemi vyshchoi osvity [Improving the strategic provisions of state policy regarding the development of physical culture and sports in the higher education system]. *Derzhavna polityka ta bukhhalterskyi oblik*, 1, 10–17. DOI: [https://doi.org/10.26642/ppa-2024-1\(9\)-10-17](https://doi.org/10.26642/ppa-2024-1(9)-10-17) [in Ukrainian].
5. Sirenko, R. (2020). Mechanisms of state regulation of physical culture and educational activities in higher education institutions of Ukraine. *Naukovi notatky universytetu*, 2, 131–139. DOI: <https://doi.org/10.37491/UNZ.74.11> [in English].
6. Chyzh, V. V. (2024). Bibliometrychnyi analiz naukovykh doslidzhen z pytan derzhavnoho upravlinnia vyshchoiu osvitoiu v sferi fizychnoi kultury ta sportu [Bibliometric analysis of scientific research on issues of state management of higher education in the field of physical culture and sports]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, 1, 186–192. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-186-192](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-186-192) [in Ukrainian].
7. Ivanova, O. V. (2024). Analysis of mechanisms of state administration in support and development of physical culture for younger schoolchildren. *Public Administration and State Security*, 2, 5–10. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2024-2-1> [in English].
8. Kharchuk, T., Varenyk, O., & Khilenko, O. (2023). Current problems of financing the development of physical culture and sports in Ukraine. *Ekonomika ta suspilstvo*, 55, 177–182. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-26> [in English].
9. Nahonriak, M. M. (2023). European concepts of public administration of physical culture and sport. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Publichne upravlinnia ta administraciia*, 34 (73), 79–83. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.1/14> [in English].

10. Nikiitenko, S. V. (2021). Mechanisms for the implementation of state management of physical culture and sports in Ukraine. *Tavriiyskyi naukovyi visnyk. Serii: Publichne upravlinnia ta administraciia*, 2, 58–64. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.2.9> [in English].
11. Odnovorchenko, I. V. (2023). Development of public self-government within the framework of public administration of physical culture and sports in the system of higher education. *Derzhavna polityka ta bukhholderskyi oblik*, 2, 28–34. DOI: [https://doi.org/10.26642/ppa-2023-2\(8\)-28-34](https://doi.org/10.26642/ppa-2023-2(8)-28-34) [in English].
12. Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society. (2022). DOI: <https://doi.org/10.29038/10.29038/2220-7481-2022-03> [in English].
13. Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society. (2023). DOI: <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2023-04> [in English].

Kan Yu. B.,
orcid.org/0009-0006-3638-4861

MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION FOR THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

The article examines public administration mechanisms for the development of physical education and sport in Ukrainian educational institutions under current educational reforms, decentralization processes, and increasing societal demand for health preservation.

The study aims to theoretically substantiate and analyze the key mechanisms of public governance in this field while identifying priority areas for their modernization in response to contemporary socio-economic and educational challenges.

A systemic approach serves as the methodological basis of the research, allowing public administration to be considered as a multilevel integrated process. Institutional, functional, and structural-logical approaches are applied to investigate governance structures, regulatory support, and policy implementation practices. The research methodology includes analysis, synthesis, systematization, comparative analysis, and abstraction.

The article identifies and characterizes the principal regulatory, organizational, and financial-economic mechanisms that shape the governance system of physical education and sport in educational institutions. Key governance actors at national, regional, and local levels are systematized, and major deficiencies in the existing management system are revealed.

A comprehensive model for improving public administration in this sphere is proposed, focusing on increasing management efficiency, strengthening institutional coordination, optimizing resource allocation, and adapting governance practices to modern educational needs.

Theoretical significance lies in expanding scholarly understanding of governance mechanisms in the educational sector, while practical significance is associated with the potential application of the proposed model in state policy development and institutional management practices.

It is concluded that effective public administration is a strategic prerequisite for strengthening physical education and sport in educational institutions, improving public health, and supporting sustainable social development.

Key words: public administration, physical education, sport, educational institutions, governance mechanisms, public policy, state regulation, institutional development.

Дата надходження статті: 16.02.2026 р.

Прийнято до публікації: 04.03.2026 р.

Опубліковано: 28.05.2026 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент Рябуха І.М.